מ: בית שמאי פרק רביעי זבחים

אמין שבאצבע [1]בדם [2]שיהא [3]בדם שיעור טבילה מעיקרא [4]וטבל[5] ולא מספג ואיצטריך למכתב [6] בדם דאי כתב רחמנא וטבל הוה אמינא אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא כתב רחמנא בדם ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפי' מספג כתב רחמנא וטבל [7]מזבח קטרת סמים [8] למה לי [9]שאם [10]לא נתחנך המזבח בקטורת הסמים לא היה מזה תניא כוותיה דרב פפא [11]ועשה כאשר עשה מה ת"ל לפר לרבות פר יום הכפורים לכל מה שאמור בענין דברי רבי [12] (מ) א"ר ישמעאל ק"ו ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן השוה מעשים למעשים מקום שהשוה קרבן לקרבן אינו דין שישוה מעשה למעשה אלא מה ת"ל לפר זה פר העלם דבר של צבור לפר זה פר כהן משיח אמר מר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן מאי לא הושוה קרבן לקרבן אילימא פר יוה"כ ושעיר יום הכפורים איכא למיפרך מה להנך שכן נכנס דמם לפניי ולפנים אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים איכא למיפרך מה להנך שכן מכפרין על עבירות מצוה ידועה אלא פר העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים והכי קאמר ומה במקום שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר הושוו מעשים למעשים למאי דכתב בהו מקום שהושוה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר אינו דין קרא פר יום הכפורים לפר העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא מיתמעטי קרא ונפר העלם לא כתיב את דבר וטבילה [13] לא אמרן מאחר עשה לפר זה פר כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ונפר יום הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה ולא כתיב כדם דהכי כתיב [14] ולקח מדם הפר [15] כאלעבו ואקשינ' להאי ללמד [16] הימנו הילכות ריבויא של את והילכות בדם וטבילה כדמפרש: **[לכהנים אמין].** תמן מינן (חולין נה:): היא האם היא טרפתא היא שלפוחית וכל שלפוחית היא וושינ"ה כעין אותה של דג כלאמרינן במסכת ע"ז [17] בשליפוחה גבי עובדי דגים ואם של בהמה כולה עשויה אבעבועות. תשובת מורי: **אם להכשיר אמין שבאלעבו.** שאם עלתה לו אם באלעבו שקורין וושינ"ה כמו ניעלה האם דאלו טריפות (חולין ד' נד.) לא הוא מליה לאתרכי מאת אלעבו את הטפל לאלעבו [18]: **בדם שיהא בדם שיעור עבילה מעיקרא** גרסינן. משמע קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה [19] בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף נג:) וליף מבדם מדקרינן וטבל [20] בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהיה ראוי לטבילה אבעבועות. מקנה בדופני הכלי. כן שמעתי במנחות: הכי גרסינן **הוה אמינא אף על גב דליכא שיעור עבילה מעיקרא.** אלא שיהא בו עכשיו: **אפילו מספג.** דאשיעורא בעלמא הוא דקפיד קרא: **מוכה קטרת הסמים למה לי.** השתא דדרשת אשר מהאל מועד על כל האמור כו' מוכה קטרת הסמים מאי דרשת ביה דהאי [21] יתיבא דהא כתיב אשר לפני ה': **שאם לא נתחנך כו'.** אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש שלא הקטירו עליו קטרת מעולם: **מניח כוותיה דרב פפא.** דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא [22]: **לכל האמור בענין.** הכל בכלל [23] את בדם וטבילה: **קל וחומר.** כלומר אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם [24] כו': **ומה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן.** שאין הבהמות ממין אחד. ולקמן מפרש מאי היא: **הושוו מעשים למעשים.** מעשה עבודותיהן שוין של זה לשל זה: **מקום שהושוה קרבן לקרבן.** כגון פר יום הכפורים ופר העלם [25] שנאמר מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יהו [26] מעשי עבודותיהן שוין לאת בדם וטבילה: **אלא מה תלמוד לומר לפר זה פר העלם.** ולקמן (מח.) פריך מאי קאמר הא קרא בדידיה קאי: **לפר.** כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה לפוסלו במיסור מתנות כדפריסית לעיל [27] דבפר כהן משיח לא נכפלו וצריך ללמוד מזה: **אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים.** אלא הושוו הבהמות שזה פר וזה שעיר הושוו מעשים של זה למעשים של זה שכל עבודותיהן שוות מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון פר כהן משיח [28] ופר יוה"כ דשניהן מין אחד אינו דין כו': **מה לפר ושעיר של יוה"כ.** דין הוא שיהו מעשה עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק ביניהם תאמר שיהו פר העלם [29] ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן אלא הושוו בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס וזה לא נכנס: **אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים.** שהושוו מעשיהם דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על פי שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר דאי אשעיר: **שכן שניהם מכפרין על עבירות מצוה ידועה.** לפיכך הושוו מעשיהם תאמר שיהו [30] מעשה פר העלם ומעשה פר יום הכפורים שכן לא הושוו בכפרתן שזה מכפר על עבירת מצוה שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ב.) על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה לבסוף שבשגגתא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה וכיון למקדש ושוב לא נודעה לו כיצאתו שעיר העשה כפנים על ישראל ופר על הכהנים תולה עד שיוודע לו ויביא [31] בעולה ויורד:

הושוו

[1] בדם. [2] שיהא. [3] בדם. [4] שיעור. [5] וטבל. [6] בדם. [7] מזבח. [8] סמים. [9] למה לי. [10] לא. [11] ועשה. [12] (מ) א"ר ישמעאל. [13] לא אמרן. [14] בדם. [15] הפר. [16] ללמוד. [17] ע"ז. [18] בדם. [19] בכלי. [20] בדם. [21] דהאי. [22] אתא. [23] בכל. [24] בדם. [25] פר. [26] יהו. [27] לעיל. [28] פר. [29] פר. [30] שיהו. [31] ויביא.

עין משפט נר מצוה

כא א מדי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הלכה ט:
כב ב מדי' פ"ה מהל' עבודת יו"כ הלכה מו:

תורה אור השלם

1. וּנְתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יהוה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד, ז
2. וְעָשָׂה לְפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: ויקרא ד, כ

מוסף רש"י

שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא. דם לא קרוי מלאכה, אם קיבל שיעור הזאת דם אשם מצורע לו דם פרים ושעירים הנשרפים כשני כלים לא עשה כלום (מנחות ז:).

שיטה מקובצת

לבל יבא שאמרי בענין. הרינו תנאי שיתחיל דיבר מפה דלכל האמור בענין משמע לענין דברים שלא נתחדשו בהיות ביה"מ ותחדשו בפר העלם. ואי לענין לעבוד בה עיקר ההזאות כמיני בעופות דיה"כ. אלא יתיר לענין את בדם וטבילה אמור שלא נתחדשו בפר העלם. מוכח נמי בה דפריך ונפ' מנה לכל האמורים בענין אמור בחטאת ושאר הכלים בפר יה"כ. נפקא לן מהך דרשא. ואי"ב הרי מיהו מיעוט פרשינהו לגבי פפא דלענין את בדם שבילה. אימא דאיירי מיהו לענין יתרות ושאר הכלים שלא נתחדשו כלל בפר יה"כ. מיהו ר"ל מדקא מהדר ליה רבי ישמעאל ק"ו ומה בחקוק שלא יבאה כי דאיירי ביה לענין את בדם וטבילה מחיבה לקבל דלא לענין מהאי ק"ו דלא יבאה כי אם דבר הדם דק הקון הזאות ושיריהן. מכלל דאתיא ליה מ"ק דאיירי ביה דלכל האמור דקאמר לענין את בדם וטבילה נמי קאמר. ואי"ת איא נופיה מיקמי מנלה לר' ישמעאל נמי דבי אייר נמי לענין את בדם וטבילה. אימא דמיקמי אייר בתחות ושאר הכלים. אי"ל מדקאמר לכל האמור בענין אמור אמאי לאחר לכל הדברים שנאמרו בזה יותר מכזה (מנחות ז:): **אלא** בה תיבות דיבור לפר בו. ומשום יתרות וכי כלומר אינשמרך לקבל. לפר ר"ל לא אינשמרך לאת בדם וטבילה דחקרי קאמר. ואי"ת הכלל אלעבו דחקרי דבריו בי דבריהן מלבר בה פר לענין (ולכל האמור בענין ולענין וכי לפר דבריהם לאת בדם וטבילה ליתיהנה וכי הכלים. אי"ב לרבי ישמעאל נמי דבריהם את בדם וטבילה מקרא אחמת לפר זה פר ר"ל לענין יתרות וכי הכלים דלא מהרבי מקרא אחמת לפר זה פר ר"ל לענין יתרות וכי דבריהם לאת בדם וטבילה כיון דבריהם קרא מצוי ומיסר משמע לענין בפרה חקים ליה. יתרות ושאר הכלים אין בו בפרה דהקטרה אינה מענבה. ואי"ת הכלל לא"ק דבריו רבי מקרא דבענין בם לענין יתרות וכי הכלים בפרה חקים ליה. ר"ל דוקא לא"ק דבריהם ליקבל לענין את בדם וטבילה מקרא אחמת. ר"ל דוקא לא"ק דבריהם ליקבל לענין את בדם וטבילה מקרא אחמת לענין בפרה חקים ליה